

Padělek Muchovy kresby Hradčan v zahraniční aukci

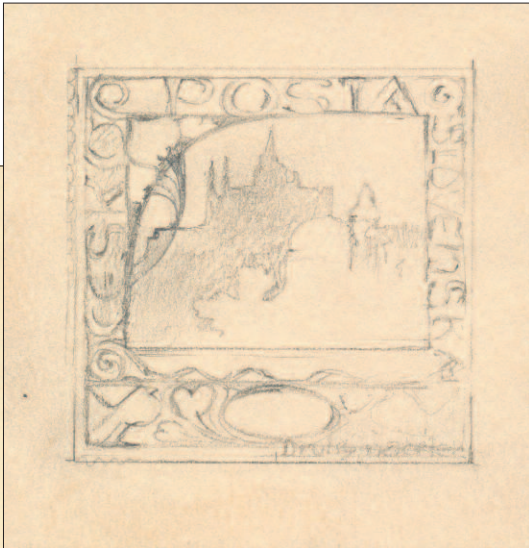
O našem oboru, filatelii, často s upokojením slyšíme, že se v něm padělků snadněji odhalují, protože známky jsou polygrafickými rozmnoženinami, které můžeme porovnat se zaručeně pravými exempláři. Neplatí to však absolutně, protože vedle známek sem spadají například celistvosti, a také výtvarné návrhy, u nichž je identifikace padělků samozřejmě složitější.

FRANTIŠEK BENEŠ

Z toho těžší nepoctivci, zhotovující a uvádějící na trh napodobeniny kreseb a ryteckých rozkreseb tvůrců našich známek, jejichž prodejem důvěřivým sběratelům mnohdy dosahují desetitisícových zisků. V minulosti jsme psali o údajných kresbách Karla Seizingera, o nichž lze říci jediné: Kdyby tento autor tak bídně kreslil, nikdy by nemohl vytvořit své vynikající rytiny. Přesto se malůvky – zhotovené nanejvýš nějakým nepříliš zdatným studentem výtvarné školy – úspěšně prodávají, a nikdo se nepozastavuje ani nad jejich nekončícím počtem (k tomu pohotově vznikla legenda, že je maloval zájemcům dodatečně). Touha sběratelů vlastnit něco ojedinělého je prostě zaslepuje natolik, že své dobré peníze vynakládají za zjevně nepravé materiály – a ještě z toho mají radost. (Pravé kresby K. Seizingera existují, jsou však vzácné, a jejich provedení se značně liší od pozdějších napodobenin.)

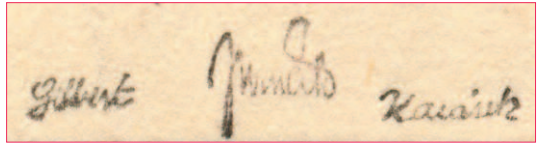
Dnes si ukážeme padělek ještě ambicióznější - prodaný o řád výše, než je u nás smutným zvykem. Nabídnut byl nedávno v jedné významné evropské aukci a přiklepnut v přepočtu za 200.000 korun!

Má jít o původní kresbu Alfonse Muchy pro emisi Hradčany 1918, s prázdným hodnotovým štítkem, provedenou tužkou na lístku silnějšího papíru.

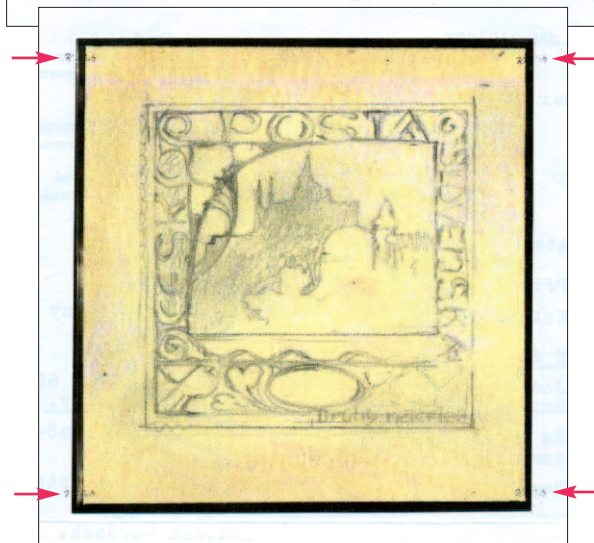
Přední a zadní strana padělané kresby.

Ze zadu jsou na ní otištěny tři znalecké značky a jsou k ní připojena dvě vyjádření o pravosti.

Detail s otisky znaleckých značek na zadní straně kresby.

ING. JAN KARÁSEK POB 430 660 30 BRNO 2 • ČR	Člen A. I. E. P. Mezinárodní asociace filatelistických expertů Člen A. I. J. P. Mezinárodní asociace filatelistických žurnalistů Člen komise znalců Svazu českých filatelistů
15.8.2003.	
Atest: č. 4040/03	
Přiložený exemplář:	Československo
Katalog známek ČSR:	bez čísla, Hradčany
<u>N á l e z :</u>	
Jedná se o nový náčrtek o velikosti 68 x 68 mm Bez hodnotové číslice - exemplář je pravý.	
Na zadní straně je označen zkušebními značkami Gilbert, Mrnák a Karásek.	
Reprodukce je na druhé straně tohoto atestu.	
Ing. Jan Karásek	

Přední a zadní strana údajného atestu od Jana Karáska. Kopie kresby je opatřena značkou ve všech čtyřech rozích.

Fotokopie potvrzení vystaveného Nadací Mucha o pravosti vyobrazené kresby a souhlas s posudkem J. Karáského.

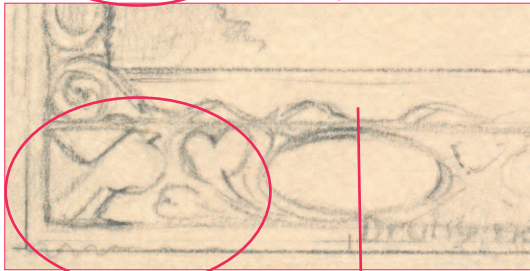
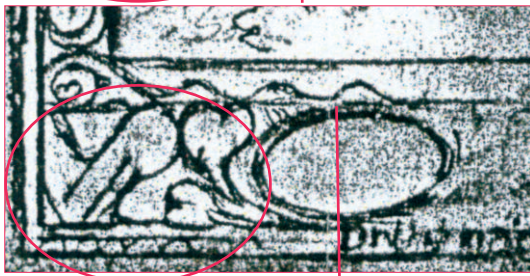
Přestože jde kompletně o podvrh, věc byla přijata do aukce, prohlédli si ji zájemci a nakonec byla úspěšně prodána. Zahraniční aukci prodejce zvolil zjevně proto, že tam oprávněně předpokládal menší ostražitost a zkušenost s materiály tohoto druhu – na našem trhu by totiž s takovým padělkem nejspíš rychle narazil.

Když mi byla kresba s doprovodnými materiály předložena kupujícím k prohlídce, nebylo těžké dát si její příběh dohromady. Na počátku stála skutečná Muchova kresba, reprodukováná například v prvním dílu Monografie na s. 80, obr. 102.

Kresba uveřejněná v Monografii čs. známek od F. Kubáta.

Podle této reprodukce zhotovil padělatel kopii, kterou předložil Nadaci Mucha, od níž získal potvrzení o údajné pravosti. Nejspíš ji úspěšně prodal, a tak postup zopakoval – zhotovil další kopii, k ní připojil kopie původních vyjádření o pravosti, a tu pak nabídl do zahraniční aukce. Neobtěžoval se přitom s přesností, obě napodobeniny se od původní Muchovy skici liší v řadě detailů – stačí se podívat na holubici v levém dolním rohu či na vlnovku pod ní, nebo na nápis.

Detail kreseb: nahoře z Monografie, uprostřed z vyobrazení na potvrzení Nadace Mucha, dole z předložené padělané kresby.

Neuvěřitelné je, že prodejce k tomuto svému výrobku připojil nejen neodpovídající vyjádření Nadace Mucha, ale i padělek fotoatestu znalce J. Karáského, zhotovený na kopírce či naskenováním, včetně jeho podpisu! (Řídil se prostě osvědčenou zásadou, že drzé čelo je lepší než popluzný dvůr.)

Detail z atestu, na němž všechny texty i podpis znalce (!) obsahují rastr, jsou tedy zhotoveny na počítači.

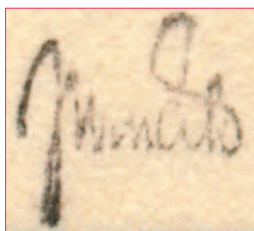
Na zadní straně údajného Karáskova atestu je reprodukována nejen jiná kresba, než na vyjádření Nadace Mucha, ale jsou zde i jinak umístěny otisky Karáskových značek (možná rovněž padělané) – na atestu jsou ve všech čtyřech rozích, na vyjádření ve dvou (vpravo nahoře a vlevo dole).

Na zadní straně je padělaná kresba opatřena padělanými otisky značek znalců Gilberta a Mrňáka, a není vyloučeno, že padělaná je i značka Karásek.

Otisk značky Mrňák přitom naznačuje, kdo za výrobou a prodejem tohoto drzého padělku stojí. Jednak považují za vyloučené, že by tento úzkostlivě svědomitý znalec takto označil kresbu¹⁾, a dále je otisk proveden způsobem (přesněji v poloze), jaký známe z padělků jiných vzácných materiálů ČSR I, u nichž se ukázalo, že za nimi stojí nechvalně známý vystavovatel.

Svůj nový nevíтанý přírůstek tedy kupující hned reklamoval, našťastí dostatečně včas, než byly nesolidnímu prodejci vyplaceny peníze (což ale neznamená, že se jej nepokusí prodat znovu, tentokrát třeba v USA či Kanadě, kam rovněž nabízí své padělky, např. čs. letecké dopisy první emise).

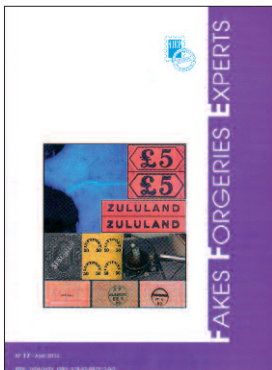
A jaké z toho plyne poučení? Jako vždycky: Dvakrát měř a jednou řež, což v tomto případě znamená, než vynaložíš peníze, dvakrát se přesvědč, jestli nepřispíváš notorickému padělateli na oslavné výlety parníkem. ■

Vlevo padělaný otisk značky Mrňák ve vodorovné poloze (typický pro padělky prodávané z jednoho hnízda, o němž jsme už vícekrát psali), vpravo pravý otisk v typické šikmé poloze, kterou tento znalec používal. Setkáte-li se s takto vodorovně umístěným otiskem znalecké značky Mrňák, je to vždy důvod ke zvýšené opatrnosti. Z praxe víme, že tak byly označeny např. padělky ústřížků průvodek s nezoubkovanými známkami 30 h Hradčany fialová s padělaným otiskem razítka Janské Lázně, padělané letecké dopisy první emise (a ústřížek průvodek s leteckou známkou), některé vzácné hodnoty PČ 1919 a řada dalších. Na druhé straně však padělatel tímto způsobem označil i některé pravé známky, ve snaze dodat značce důvěryhodnost.

¹⁾ Takový případ neznám – i v mnohem jednodušších případech, pokud to bylo třeba, ke své značce vždy připojil obsáhlé, rukou psané vyjádření, provedené přímo na zadní stranu zkoumaného materiálu (inkoustovým nebo kuličkovým perem).

ROČENKA MEZINÁRODNÍ ASOCIACE FILATELISTICKÝCH ZNALCŮ

Jako každý rok, letos již posedmnácté, vychází ročenka-sborník Mezinárodní asociace filatelistických znalců AIEP - Fakes Forgeries Experts (FFE). Jde o obsáhlou a reprezentativně upravenou publikaci formátu A4, s bezmála dvěma stovkami stran na křídovaném papíru, obsahující vždy desítky příspěvků od předních filatelistických znalců z mnoha států světa (tentokrát jich je dvacet pět).

Články jsou v některém ze světových jazyků. Autoři v nich seznamují kolegy se svými poznatky a znaleckými postupy, z nichž řada je zajímavých i pro nás. Píše se tu například o nových malých digitálních mikroskopech (před časem jsme představili jeden z Tchiba), francouzský znalec J.-F. Brun informuje o využívání výpočetní techniky při určování barevných odstínů známek (u nás se s nimi experimentovalo již před dvaceti lety u známky 15 h Hradčany), J. H. Barwis se široce zamýšlí nad možnostmi využití moderních technologií při odhalování padělků (v ČR probíhají pokusy např. s Ramanovou spektrometrií). Editor FFE J. Hällström ukazuje částečný padělek klasického švédského dopisu, na němž byla z dvoubarevné frankatury dolepením další známky vytvořena mnohem vzácnější třibarevná. C. Sergay a P. Whitmore představují padělky populární Zululandské pětilibry. Nejde ale jen o známky staré, padělkům moderních výplatních známek

Nizozemská se věnuje H. Vlist, švédským z let 2003-13 G. Dahlstrand. V rejstříku je uvedeno všech zhruba 100 znalců-členů AIEP z celého světa. Z našich aktivně působících znalců je členem AIEP Dr. F. Beneš, časopis však využívají i další členové Komise znalců SČF.

DETECTION OF FAKES & FORGERIES: HOW CAN TECHNOLOGY HELP?

Infrared spectroscopy was used by Brittain (2013b) to determine the composition of ink in the U.S. one-cent 1861 stamp. The colorant was shown to consist entirely of Prussian blue, softened with zinc oxide and small amounts of calcium carbonate.

As with x-ray diffraction, x-ray fluorescence (XRF) also relies on radiation from an x-ray tube. The difference is that the XRF incident beam is used to excite individual elements in a sample. The primary x-ray induces fluorescence in each sample element, which is actually the emission of a secondary x-ray caused by the incident beam's excitation. The energy of this emission identifies the emitting element. Desktop equipment is available which supports data storage and graphing (Figure 9). A typical result from the instrument shown in Figure 9 is depicted by Figure 10. Most of the metals detected are present in both the yellow and green stamps but in different relative proportions.

Fig. 9 Thermo Hi-SD XRF spectrometer manufactured by Bruker Corporation. The black octagonal guide table at upper left supports the stamp being analyzed. The instrument at right is a vacuum pump. Courtesy Tom Lera, with permission of the Smithsonian Institution Scholarly Press.

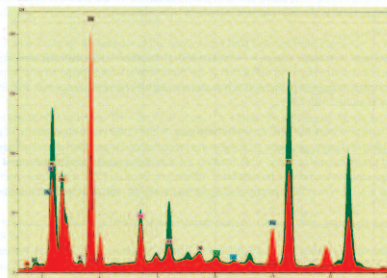

Fig. 10 Sample results from the instrument in Figure 9, comparing the x-ray fluorescence spectra from two stamps. The red curve is Chile #17, a one centavo yellow issued in 1861; the green curve trace is Chile #13, a 20 centavo green issued in 1862. Note that most elements detected are present in both the yellow and green ink, but that the green ink lacks Hg (mercury). The peak at 10 keV. Courtesy Tom Lera.